

Výukový program pro II. stupeň ZŠ CESTA K POROZUMĚNÍ

METODICKÉ LISTY

PRO UČITELE

Kontakt
CEGV Cassiopeia, Jizerská 4,
České Budějovice, 370 11
mkv@cegv-cassiopeia.cz, www.cegv-cassiopeia.cz
Tel: 385 520 951, 725 515 944

DOPORUČENÉ INFORMAČNÍ ZDROJE:

ARPOK, o. p. s. **MULTI KULTI menšiny v ČR. Metodická příručka pro základní školy.** 1. vyd. Olomouc: Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, 2007. 149 s. ISBN 978-80-254-5225-7.

ARPOK, o. p. s. **Globální rozvojové vzdělávání trochu jinak. Outdoorové a zážitkové hry.** 1. vyd. Olomouc: Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, 2011. ISBN 978-80-260-0229-1.

CÍLKOVÁ, E., BOREŠOVÁ, P. **Náměty pro multikulturní výchovu: poznáváme jiné národy.** 2. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2011. ISBN 978-80-7367-890-6

ČERNÍK, J., IČO, J. a kol. **5 vietnamskými dětmi na českých školách.** 1. vyd. Praha: Nakladatelství H&H vyšehradská, s. r. o., 2007. 221 s. ISBN 80-7319-055-9.

ČLOVĚK V TÍSNI, o.p.s. **Interkulturní vzdělávání I. + II.** Člověk v tísni, o.p.s., vzdělávací program Varianty. Praha, 2005. ISBN 80-903510-5-0

MÚLLEROVÁ, P. **Stručná historie států – Vietnam.** 1. vyd. Praha: Libri, 2004. 127 s. ISBN 978-80-7277-255-1.

MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA, o. s. My a ti druzí. **Příručka pro multikulturní výchovu a vzdělávání na základní škole.** Multikulturní centrum Praha, o. s., 2004. ISBN 80-239-2099-5

VARIANTY. **Společný svět. Příručka globálního rozvojového vzdělávání.** Praha: Člověk v tísni, o. p. s., 2004. 321s. ISBN 80-903510-0-X.

www.klubhanoi.cz – stránky všech přátel Vietnamu

www.varianty.cz - Vzdělávací program společnosti Člověk v tísni

www.czechkid.cz - projekt o multikulturalitě očima dětí

www.migraceonline.cz - Specializovaný web a fórum Multikulturního centra Praha pro kritickou diskuzi o migraci v ČR a v zemích střední a východní Evropy

www.cizinci.cz – cizinci v České republice

<http://www.vietnam1.estranky.cz/>

<http://vietnam.worldcountry.cz/>

<http://www.infoglobe.cz/hledani/?query=vietnam>

POPIS VÝUKOVÉHO PROGRAMU

Aktivita	Popis aktivity	Očekávané výstupy
Úvod	Mnoho lidí z Vietnamu přichází do České republiky. Jde o třetí nejpočetnější menšinu v ČR. Co však o této zemi a o její kultuře víme?	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Žáci jsou uvedeni do tématu výukového programu.
Co se stalo na tržnici?	Žákům je rozdán příběh popisující konfliktní situaci na vietnamské tržnici. Polovina žáků čte příběh z pohledu vietnamského prodejce, druhá polovina z pohledu české zákaznice. Pak společně konzultují, kde vidí příčiny nedorozumění, a jak by se jim dalo v budoucnu vyvarovat.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Žáci si uvědomí, jak kulturní zázemí ovlivňuje náš styl komunikace. ✦ Žáci pochopí význam nonverbálních prostředků v komunikaci. ✦ Žáci jsou seznámeni s vybranými specifiky vietnamské kultury, které mohou mít dopad na vzájemnou komunikaci.
Brainstorming	Žáci si metodou brainstormingu sdělují, co o Vietnamu vědí.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Žáci si evokují znalosti a informace o Vietnamu, které již znají.
Prezentace (základní informace o Vietnamu)	Žákům je puštěna prezentace, která je doplněna lektorem o základní informace týkající se Vietnamu.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Žáci jsou seznámeni se základními informacemi týkajícími se geografie, podnebí, života lidí ve městech i na vesnicích, způsobem obživy, jazykem, jídlem atp. ✦ Žáci si utřídí své poznatky o Vietnamu (v souvislosti s brainstormingem).
Video	Žákům je na doplnění prezentace puštěna videoukázka.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Žáci si prostřednictvím videoukázky snadněji udělají představu o životě na vietnamském venkově.
Fotky ČR x Vietnam	Žáci dostanou balíček fotek s fotografiemi z Vietnamu a z ČR. Jejich úkolem je rozdělit fotografie do dvojic a určit, která fotka pochází z Vietnamu a která z ČR.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Žáci si uvědomí, že v mnohém se od Vietnamců odlišujeme, ale máme i spoustu společného.
Hůlky	Žákům jsou rozdány hůlky a misky se sušeným ovocem, žáci se učí jíst hůlkami.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Žáci jsou seznámeni s odlišnou kulturou stolování.

Závěr

Žáci společně s lektorem shrnou průběh výukového programu.

✦ Žáci mají ucelený pohled na rozmanitost Vietnamu.

Doporučení pedagogům:

- ✦ Snažte se u žáků vytvořit pozitivní vztah k této minoritě.
- ✦ Seznamte žáky s odlišnými kulturními zvyklostmi; to pak napomáhá lepší komunikaci ve společnosti a předcházení zbytečným konfliktům. S odlišnými kulturními zvyklostmi můžete žáky seznámit různými způsoby (např. formou scénky, dramatizací, vyzkoušením si zásad stolování, představení se, pozdravení, ...).
- ✦ Snažte se žákům vysvětlit důvody, proč Vietnamci přicházejí do ČR.
- ✦ Zdůrazňujte žákům, že ne všichni Vietnamci jsou jen „trhovci“, spousta z nich je vysokoškolsky vzdělaných. Vzdělání je totiž ve Vietnamu považováno za velmi vysokou a ceněnou hodnotu.

DALŠÍ NÁMĚTY:

- ✦ Uskutečňte se žáky výlet do vietnamské restaurace a ochutnejte typické vietnamské jídlo (vyzkoušejte si jíst hůlkami), případně jeďte do Prahy přímo do vietnamské čtvrti.
- ✦ Zkuste se naučit vietnamsky např. pozdravit a poděkovat (to by se mohlo hodit při komunikaci s Vietnamci).
- ✦ Seznamte žáky hlouběji s problematikou tzv. „banánových dětí“.

Vietnamské děti jsou v poněkud odlišné situaci než jejich rodiče. Navštěvují základní, střední a vysoké školy, kde dosahují vynikajících výsledků. Za svůj domov považují Českou republiku, ale zároveň se cítí být Vietnamci. Bohužel už ale neovládají tak dobře svůj jazyk a nechtějí se ani vrátit zpátky do Vietnamu. Takové děti bývají označovány jako „banánové“ děti. Na povrchu vypadají jako Vietnamci, ale uvnitř už úplnými Vietnamci nejsou.

- ✦ Vyzkoušejte si s žáky něco napsat vietnamsky (<http://cs.forvo.com/languages/vi/>) nebo si pusťte audioukázku vietnamského jazyka (<http://www.youtube.com/watch?v=fQliLt7bquE>). Zkuste si společně s žáky nahlas opakovat.
- ✦ Vietnamské děti si rády vyrábějí a pouští různé draky, často velmi složité a krásné. Výroba není jednoduchá, předpokládá zručnost a dodržení určitých parametrů. Zkuste si i vy s dětmi vyrobit takového draka! Žáci si mohou vystříhnout z papíru malé dráčky jednoduchých tvarů, nebo složit různé skládačky, které typické draky napodobí. Ocas draka může být prostříhaný, přilepený z krepového papíru nebo jiný podle fantazie. Můžete se nechat inspirovat na: <http://www.youtube.com/watch?v=KlPkk4oCl1g>
- ✦ Pro zopakování a reflexi výukového programu je možné použít metodu vénových diagramů. Vénovy diagramy doporučujeme zpracovávat ve dvojicích až trojicích. Žáci si namalují na papír minimální velikosti A4 dvě vzájemně se protínající kružnice. Jednu kružnici nadepíší jako Vietnam a druhou jako ČR. Do oblasti, kde se obě kružnice protínají, zaznamenají žáci vše, co má ČR (a život v ní) společného s Vietnamem. Do oblasti mimo průnik zapíší vše, čím se ČR od Vietnamu liší.

Příklad:

Nezaměstnanost	5,4%	4,7%
Přístup k pitné vodě	99%	89%
Podíl obyvatel žijících na venkově	27%	72%
Odvětví, kde je zaměstnáno nejvíce lidí	Služby 56,2%	Zemědělství 55,6%
Měna	KČ – Koruna česká	VND – Vietnamský dong

Poznámka pro pedagogy:

Údaje v tabulce jsou pouze orientační. Informace z různých zdrojů se mohou lišit.

NAVAZUJÍCÍ AKTIVITY

A: Kaleidoskop

Časová dotace: 15 min.

Cíle:

- Žáci se seznámí se zajímavostmi o ČR i o Vietnamu.
- Žáci kriticky přemýšlí o předložených výrocích a hledají jejich vazbu k jedné ze zemí.

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Zeměpis – společenské a hospodářské prostředí; VMEGS – Evropa a svět nás zajímá; MKV – kulturní diference, etnický původ

Pomůcky:

papíry o velikosti A3 nebo A4, fixy, rozstříhané výroky z Tabulky č. 1 a č. 2 pro každou skupinu (či jednotlivce)

Postup:

1. Na úvod hodiny si s žáky zahrajte hru „ABECEDA“. Na papíry o velikosti A3 nebo A4 napište jednotlivá písmena abecedy (můžete napsat každé písmeno zvlášť nebo více písmen na jeden papír) a zadávejte žákům různé otázky týkající se tématu hodiny (Vietnam). Žáci si stoupají na první písmeno své odpovědi. Tím žáky uvedete do tématu hodiny.

Možné otázky:

Co vás napadne, když se řekne

- a) Asie?
 - b) Vietnam?
 - c) Vietnamci?
 - d) Česká republika?
2. Pak rozdejte žákům jednotlivé výroky týkající se České republiky a Vietnamu (viz Tabulka č. 1 a Tabulka č. 2). Úkolem žáků je správně rozhodnout, jaké výroky se vztahují k jaké zemi. Žáci mohou pracovat samostatně nebo ve skupinkách. V případě potřeby dané informace žákům upřesněte či doplňte.
 3. Pro závěrečnou reflexi použijte stejnou aktivitu jako v úvodu (ABECEDA). Všimněte si, jak se liší odpovědi žáků před a po aktivitě. Pro srovnání můžete jednotlivé odpovědi zaznamenávat a poté vyhodnotit.

Tabulka č. 1

Vietnam

Tato země patří mezi největší vývozce rýže.	Starším sourozencům se musí prokazovat úcta.	Velice důležitou hodnotou je vzdělání. Rodiny mnohdy do vzdělání alespoň jednoho z dětí vloží veškeré našetřené peníze.	Na přípravu jídla se vyčlení 2-3 hodiny a obědvá se velmi dlouho.
V domácnostech často najdete oltář předků pro vyjádření tradiční úcty.	Mlaskání je bezprostřední výraz uznání lahodnosti pokrmu.	Lidé si v této zemi nechávají na malíčcích rukou narůst dlouhé nehty. Kdo má dlouhé nehty, nemusí fyzicky pracovat a může se zabývat duševní činností.	Ruce v bok znamenají „jsem naštvaný, projevují nesouhlas.“
V zemědělství je zaměstnáno 60% obyvatel.	Žije zde 50 - 60 národnostních menšin.	Je zvykem vstávat velmi brzy, jinak je člověk považován téměř za nemocného.	Celé generace rodin žijí ve stejném domě (pospolu).
Nejoblíbenějším sportem je badminton.	Za ideál krásy u žen je považována bílá kůže.	Charakteristickým rysem při nakupování je smlouvání.	Pro turisty je nejlepším měsícem pro návštěvu květen.

Postup:

1. Úvod

Řekněte žákům, že dnes budete pracovat s internetem. Jejich úkolem bude získat co nejpřesnější údaje o ČR a o Vietnamu. Tyto údaje budou vyhledávat na různých internetových stránkách.

2. Vyhledávání

Každému žákovi dejte pracovní list, který bude muset vyplnit. Ideálně by měl ke každému údaji uvést zdroj informace. Na tuto práci dejte žákům časový limit cca 30 minut.

Po uplynutí časového limitu porovnejte s žáky správnost nalezených údajů.

Můžete s žáky diskutovat nad důvody rozdílnosti nalezených údajů a také o tom, jak si zajistit co nejpřesnější informace.

3. Shrnutí a reflexe

Vyzvěte žáky, aby porovnali údaje o ČR a o Vietnamu a kladte jim následující otázky:

- Co má ČR společného s Vietnamem?
- V čem se naopak odlišuje?
- Která země je podle nich vyspělejší? Podle čeho tak usuzují?
- O čem vypovídá údaj o gramotnosti dospělé populace?
- Myslíte si, že stejnou výši gramotnosti mají i sousední země Vietnamu?
- O čem vypovídá údaj průměrná délka života? Co ji může ovlivnit (úroveň zdravotnictví, dostupnost zdravotní péče, přírodní podmínky, životní úroveň, vzdělanost populace, dostupnost pitné vody...)?
- Ve které zemi je větší hustota zalidnění?
- Jaké další informace se při vyhledávání dozvěděli?

PL1

	ČR	Vietnam
Kontinent	Evropa	Asie
Hlavní město	Praha	Hanoj
Počet obyvatel	10, 5 milionů	86 milionů
Politický systém	Demokratická republika	Komunistický stát
Rozloha	79 000 km ²	330 000 km ²
Sousedící země	Polsko, Slovensko, Rakousko, Německo	Čína, Laos, Kambodža
Podnebí	Mírné pásmo	Subtropické pásmo
Gramotnost	100%	90%
Průměrná délka života	76 let	71 let
Převládající náboženství	Římskokatolictví	Budhismus

Poznámka pro pedagogy:

Jarní závitky jsou typickým vietnamským jídlem. S žáky si je můžete vyzkoušet připravit i vy!

Postup:

Houby přibližně na půl hodiny namočte, mezi tím nadrobno nakrájejte cibulku, nastrouhejte zeleninu a spařte rýžové nudle a trochu je pokrájte. Vše dejte do misky, přidejte posekané houby, mleté maso, trochu sojové omáčky, sůl, pepř dle chuti, ještě 1 celé vejce a z druhého jen žloutek a důkladně promíchejte. Bílek z druhého vejce smíchejte s troškou piva (není nutné) a použijte na namáčení rýžového papíru.

Takto vzniklou směs zabalte do namočeného rýžového papíru a snažte se vytvořit jakousi rolku. Je nutné založit i vnitřní strany papíru, aby se rolka uzavřela ze všech stran a nádivka při smažení nevypadla. Dávejte pozor, aby se rýžové pláty neprotrhly! Závitky smažte na pánvi nebo ve fritovacím hrnci. Rolky se podávají teplé i studené, jako příloha se hodí zeleninové saláty nebo samotná zelenina.

Dobrou chuť!

Poznámky:

Rýžové nudle „miến“ a rýžový papír „bánh đa nem“ běžně seženete u našich vietnamských obchodníků s potravinami.

Zdroj: <http://www.toprecepty.cz/recept/19065-jarni-zavitky---nem-ran-orig-vietnam/>

D: Vietnam a ČR

Časová dotace: 45 min.

Cíle:

- Žáci se seznámí se základními informacemi o ČR i o Vietnamu.
- Žáci vyhledají na internetu konkrétní informace o ČR a o Vietnamu.
- Žáci kriticky přemýšlí o věrohodnosti zjištěných údajů a o tom, jak postupovat, aby tyto údaje byly co nejpřesnější.

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Zeměpis – regiony světa; VMEGS – Evropa a svět nás zajímá; Informační a komunikační technologie – vyhledávání informací a komunikace, zpracování a využití informací

Pomůcky: PL1; počítačová učebna - počítač s internetem pro 1-2 žáky, papíry a psací potřeby

Tabulka č. 1
Česká republika

Lidé v této zemi jsou přeborníky v třídění odpadů, v recyklaci plastů jsou dokonce úplně první v Evropě.	Bez náboženské víry je v zemi 3,6 milionů lidí, dalších 4,8 milionu lidí odmítá na otázku týkající se náboženského vyznání odpovědět.	Žije zde o 360,5% více cizinců než v roce 2001.	Tato země je 28. nejrozvinutější zemí světa.
Tato země je vnitrozemským státem, který leží v mírných zeměpisných šířkách severní polokoule.	Kuchyně je středoevropská, vyznačující se některými specifickými prvky: houskové a ovocné knedlíky, některé druhy polévek a omáček, jídla z brambor, koláče a buchty.	K tradičním nápojům patří v první řadě pivo, kvalitní vína, slivovice a bylinná becherovka.	Národním stromem je lípa.
Jeden z nejslavnějších spisovatelů z této země uvedl ve známé slovo robot.	V této zemi je 12 kulturních a 6 přírodních památek UNESCO.	Územím tohoto státu procházejí tři hlavní evropské rozvodí.	Houbaření v této zemi je fenomén, který ve světě nemá obdoby. Obyvatelé patří k největším odborníkům a znalcům jednotlivých druhů hub.
Tato země sousedí na západě s Německem, na severu s Polskem, na východě se Slovenskem a na jihu s Rakouskem.	Vědci z této země vynalezli např. kontaktní čočky, hromosvod, silon, lodní šroub, podíleli se na objevu krevních skupin nebo jako první vyrobili Semtex.	Národním sportem je hokej, druhým nejoblíbenějším je fotbal.	Do listopadu 1989 vládl v zemi komunistický režim. Nyní je tato země demokratická a v jejím čele stojí prezident.

B: NAROZENÍ DRAKA

Časová dotace: 20 min.

Cíle:

- Žáci se seznámí s vietnamskou legendou.
- Žáci se zdokonalují v dovednosti číst s porozuměním.

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Český jazyk a literatura – literární výchova; MKV – etnický původ

Pomůcky: slepá mapa Vietnamu, text legendy Dračí král, papíry, tužky

Poznámky pro pedagogy:

Slepé mapy Vietnamu můžete stáhnout např. na:

http://d-maps.com/pays.php?lib=vietnam_maps&num_pay=116&lang=en,
<http://www.zemepis.com/slmapy.php>, <http://www.worldmapfinder.com/Cs/Asia/Vietnam/>,

Postup:

1. Úvod

Ukažte žákům slepou mapu Vietnamu a pak se jich zeptejte:

Co vám připomíná tvar Vietnamu? (žáci většinou odpovídají: písmeno S, draka, hada, mořského koníka).

2. Legenda

Každý žák individuálně (popř. celá třída společně) si přečte legendu o historii Vietnamu (viz Legenda Dračí král). Z legendy si žáci zaznamenají 3-5 nejdůležitějších informací, které je v textu zaujaly.

3. Reflexe

Společně s žáky shrňte nejdůležitější informace z legendy. Zkuste legendu porovnat s našimi českými příběhy (pověstmi a legendami).

Možné otázky pro další diskuzi:

Podívejte se, kde země leží, na její sousedy, tvar, hory či nížiny. Jaké je asi ve Vietnamu podnebí? Jaký vliv mohl mít její tvar na historii státu?

Na závěr žákům řekněte, že ve Vietnamu drak podle tradice mýtu pomáhá lidem a má pozitivní vlastnosti (na rozdíl od většiny draků v českých pohádkách).

Legenda Dračí král

Kdesi na počátku vietnamského světa stojí čínský bůh zemědělství Šen-nung (viet. Than nong), který lidi naučil základním dovednostem: obdělávání půdy, léčení a různým řemeslům. Tento dálnévýchodní Prométheus spravedlivě rozdělil vládu nad světem svým potomkům a jeden z jeho pravníků jménem Loc Tuc (Kinh Duong) se stal panovníkem jihu, podle některých verzí i prvním vládcem dynastie Hong Bang. Loc Tuc si vzal za manželku krále vodních draků a z jejich spojení

vzešel Lac Long Quan (Dračí král Laků), který pokračoval v práci svého božského předka a lidé si ho pro všechno, co je naučil, velice vážili. Když ho na zemi nebylo třeba, Lac Long Quan sestupoval do vodních hlubin, kde oddechoval. Jednou, když byl pod hladinou, do země vtrhli dobyvatelé ze severu a způsobili lidu veliké utrpení. Dračí král zaslechl nářek obyvatel, vystoupil z vody, pustil se do boje s vetřelci a unesl dceru jejich vůdce. Jmenovala se Au Co a rovněž byla božského původu. Princezna po čase porodila kožený vak, který obsahoval sto vajec, ze kterých se vylíhlo sto synů. Dračí král však početnou rodinu poněkud zanedbával, liboval si v pobytu pod vodou, kam za ním nemohli, a když už Au Co došla trpělivost, sebrala syny, vyhledala chotě a navrhla mu rozchod. Lac Long Quan souhlasil, polovinu potomků usadil na pobřeží a zmizel v moři. Au Co s druhou padesátkou chlapců odešla do hor. Z horalů se stali předkové nejrůznějších národností, které obývají indočínské hory (úsměvná náhoda je, že Vietnam dnes oficiálně registruje něco přes 50 národnostních menšin) a princové z pobřeží založili národ Vietů. Bratři však nikdy nezapomněli na společný původ, a tak si budou lidé z hor a lidé z nížin na věky pomáhat.

Poznámka pro pedagogy:

Je důležité si uvědomit, že tento morální závazek má ve Vietnamu mnohem větší platnost než v Evropě.

Nejeden Vietnamec dodnes zpola vážně tvrdí, že je „potomkem vil a draků“, a se speciálním společenstvím s horskými národy počítaly snad všechny politické organizace Vietnamců – od feudálů, přes odpůrce francouzského kolonialismu až po komunisty.

Zdroj:

ČERNÍK, J., IČO, J., KOCOUREK, J., KOMERS, P. et al. **S vietnamskými dětmi na českých školách**. Dotisk 1. vyd. Nakl. H&H, 2007. 222 s. ISBN 80-7319-055-9

C: JARNÍ ZÁVITKY

Doba přípravy: 30 minut + 5 minut smažení

Cíle:

- Žáci se naučí připravovat tradiční vietnamské jídlo.

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Člověk a svět práce – příprava pokrmů

Pomůcky: vybavená kuchyňka, pánev, nůž, vařečka, mísa

Suroviny:

1/2 kg mletého masa (nejlépe bůček)
 2 vejce
 1 mrkev
 1 kedlubna
 1 cibule
 1 balení rýžových nudlí (miến)
 1 balení rýžového papíru (bánh đa nem)
 houby (Jidášovo ucho)

sůl
 sójová omáčka
 pepř